

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור
היכל
ששי
שער
ארבעה עשר

מאמר
שובה ישראל
– שבת שובה –

תרל"ב

•
מאת
כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מבוך גוכתי"ק

על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושמונה לבריאה

לזכות

הילדה פייגא מלכה שתחי

לרגל הכנסה לעול המצוות

וא"ו תשרי, ה'תשס"ח

ולזכות אחיי ואחותה

עקיבא, מושקא ומנחם מענדל שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' בן-ציון וזוגתו מרת אסתר שיחיו

שיינברגר

וכמשל החבל שבמקום שהיא מתקשרת הנה היא שם כפולה. וענין שאלת ישראל מי מעיד לנו, דלכאורה למה צריכין לעדות הלא ענין העדות הוא רק לברר לפני דיין שא"י כ"א ע"פ העדת העדים, אבל קמי' גלי'. אלא פי' כך הוא שלא מפני שצריכים עדות אלא מי הוא יכול להעיד הלא הצדיקים א"י להעיד שהרי במקום הבע"ת אין צ"ג יכולים לעמוד שם, והתשובה מצ"ע וגם כו' א"י להעיד שהרי נוגעים בעדות הם שהרי כתיב כי לא אחפוץ במת המת כ"א בשובו מדרכו וחי'. וע"ז השיב שהענין מצ"ע הוא עד לעצמו. וזהו שובה ישראל ומי מעיד שעשו תשובה הנה העד הוא ה' אלקיך פי' מה שנתחבר שהוי' הוא אלקיך כמו קודם שחטא וביתר שאת הנה זהו עד לעצמו וזהו עד ה' אלקיך כו'.

**MAAMMAR
SHUVO YISROEL—5631**

Copyright © 2007 by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / Fax 778-4148
www.kehotonline.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

נסדר בדפוס „עמפיינער פרעסס“ ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press, 550 Empire Blvd., • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473 / Fax (718) 604-7633

נדפס בבית-ספר לדפוס „יד החמשה“, כפר-חב"ד. טלפון: 03-9606-237

וכמשל החבל . . כפולה: ראה אגה"ת פ"ט כי לא אחפוץ . . כ"א בשובו: ע"פ יחזקאל
לג, יא. שם יח, כג. שם יח, לב. (צט, א).

ההפרש בין עובר עבירה שאינו עובר אא"כ נכנס בו רוח שטות, שהרוח שטות מחפה על האמת, וכנ"ל שנדמה לו שבזה לא יהי' נפרד מאחדותו ית' כלל, אבל ענין החוצפה וגסות ועזות ועקשות שענינם שהגם שמבין בטוב שלא יוכל לעשות מאומה עד"מ למי שהוא מעיז מ"מ ה"ה מעיז, וכמ"ש מזה באריכות בד"ה זכור דעמלק (ל"א) ובד"ה והחרים יעו"ש. ובחי' זו נק' מזבח שהוא מקור לכל מיני רע הנוול אח"כ ולכן אחריתו עדי אובד וכמו כלי חרס ששבירתן זהו תקנתן, וכמו דחיית הלא דל"ת. ולכן אמר בזאת יכופר עון יעקב כו' הסר חטאתו, בשומו כל מזבח, הוא המקור לכל מיני רע כמו שהמזבח הוא מקור שעליו מעלים כל הקרבנות, כן בנפש הוא בחי' העזות וחוצפא וגסות ועקשות הם הם המקורים כל מיני רע שימצא מהם אח"כ, ולכן כאשר שם כל מזבח כאבני גיר מנופצות, גיר הוא צבע, ונודע כי הצבע כ"ז שאין שוחקים אותו עד שנעשה דק כ"כ שאין בו שום ממשא מאבן כלל דאל"כ אינו צובע בטוב. וכאשר מבטל המזבח הנ"ל שיהי' כאבני גיר המנופץ לגמרי, ובעבודה הוא מ"ש אם יהי' חטאים כשנים הוא צבוע בדם תולע כשלג ילבינו, מבחי' לבושי' כתלג חיוור כו', ואם יאדימו כתולע הוא עצם התולע אזי צריך לזה ההמשכה מבחי' שער רישי', וזהו כצמר יהי, כן המזבח הנ"ל צריכים לבטלו עד שיהי' כאבני גיר המנופץ ואז גם אדמו כתולע הוא הצבע עצמו הצובע מ"מ כצמר יהי', ואז ממילא לא יקומו אשרים וחמנים כלל כי כשזה קם זה נופל כו'.

וכן בהפטורה שובה נאמר ולא נאמר עוד אלקינו למעשה ידינו אין הכוונה על ע"א דוקא כ"א על ענין בחי' כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וכן ההשתחואה לגשמי' הדברים שבעולם שזה בכלל אלקינו למעשה ידינו כ"א צריך ל' שהוא ית' המסבב הסיבה וגורם ונותן הפרנסה לכאור"א לפי צרכו ולכל גוי' די מחסורו, וגם בדברים הגשמי' צ"ל שזה אלקים רק שנמשכים מבחי' ה' המסתיר פניו, אשר אין שום נפ"מ כלל בין כח המסתיר לכח הנגלה שניהם הם אלקות א' כו'. וכשבא לבחי' תשובה זו אז יאמר עוד ש' הוי' בנפש להיות ה' אלקיך כנ"ל ואז הוא עצמו פי' ענין זה עצמו הוא העז, שמאחר שמאיר ה' אלקיך בנפש ה"ז עד שעשה תשובה. וזהו שאמר לרעה ח"ו נעשית לכם עד והיינו מה שנכרת הקשר מה שישאל מתקשראין לקוב"ה באמצעות אורייתא וכנ"ל, לטובה איני נעשה לכם עד בתמי', הלא ע"י התשובה יתקשר עוד בקשר יותר חזק ואמיץ,

כשזה קם זה נופל: ראה רש"י בראשית כה, כג ד"ה מלאום יאמץ.
אין שום נפ"מ כלל בין כח המסתיר לכח הנגלה שניהם הם אלקות א': ראה שעהיה"א פי"ד (עט, א). ד"ה ביום השמע"צ תרצ"ד פכ"א (סה"מ תיש"א לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ע' 86).

בד"ה זכור דעמלק (לא): לעיל ח"א ע' קפט ואילך.
ובד"ה והחרים: פ"ב – לעיל ח"א ע' רעג ואילך.
גיר הוא צבע: פירש"י ישעי' שם, סוד"ה וזה כל פרי.
אם יהיו חטאים כשנים: ישעי' א, יח.
לבושי' כתלג חיוור . . שער רישי': דניאל ז, ט.

ב"ה.

פתח דבר

לקראת י"ג תשרי, יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, הננו מוציאים לאור – בפעם הראשונה – מאמר ד"ה שובה ישראל, מאת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע משנת תרל"א.

מאמר זה הוא תדפיס מתוך הספר „לקוטי תורה תורת שמואל – תרל"א" ח"ב, הנמצא בדפוס.

לתועלת הלומדים הוספנו כמה הערות וציונים מהמו"ל.

מערכת „אוצר החפידים"

ו' תשרי*, ה'תשס"ח
ברוקלין, נ. י.

יום היארציט-הילולא של הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה ז"ע – אמו של כ"ק אדמו"ר זי"ע. וראה תורת מנחם-התוועדויות תנש"א ח"ב ע' 175: „שאמי מורתי ע"ה היתה מעתיקה – בדיוק ובמהירות – מאמרי חסידות שהיו מגיעים בבית אבי' (חסיד עוד מאדמו"ר מהר"ש), כפי שהי' נהוג בזמנים ההם, שהמתינו וציפו שייגיע מאמר חסידות מליובאוויטש, והיו מעתיקים אותו בכמה העתקות וכו'".

הוליכה למקום האשפה מקום הטינופת, שאין לך ירידה גדולה ועצומה מזה, אשר כל השומע ומתבונן בזה תצלינה אזניו, ועיניו יגרו מי דמעה על הפרדו מאלקים חיים חיי החיים א"ס ב"ה. וע"י התעוררות ר"ר ע"יז מעורר מלמעלה בחי' ר"ר העליונים שיומשך רחמים עליו להוציא את נפשו מטבעתה בטיט היות עמקי הקליפות, מחמת גסות וחומר הגוף ותאות לבו, וזהו שובה ישראל עד ה' שתני בשם ר"מ בעוד שהוא ה' במדה"ר והיינו בעי"ת שאומרים א"מ יושב על כסא רחמים, וגם בכל השנה ע"י ההתעוררות רחמים מעורר מלמעלה בחי' ר"ר כו'.

ומעתה יובן גם מה שאר"א ברי"ז הגלילי, עד ה' עד ה' אלקיך. דהנה כתיב לכן בזאת יכופר עון יעקב וזה כל פרי הסר חטאתו בשומו כל אבני מזבח כאבני גיר מנופצות לא יקומו אשרי' וחמני' (בישעי' ד"ז ט). דלכאורה צ"ל מהו לא יקומו אשרים הלא זה קאי על גאולה האחרונה, והרי אנו רואים שעיקר היצה"ר שבגלות האחרון אינו באשרים וחמנים כלל כ"א בשא"ד אשר לא נאמר בפרט כ"א נכלל בכלל בל' הסר חטאתו. גם בהפטורה זו דפ' שובה נאמר ולא נאמר עוד אלקינו למעשה ידינו, שקשה ג"כ כנ"ל. ויובן בהפרש שבין מצבה שנאמר ולא תקים לך מצבה, ובין מזבח, שארז"ל מצבה היא אבן אחת ומזבח הוא הנבנה מאבנים הרבה. והענין הוא דכמו שיש בקדושה עבודה זו כמ"ש ביעקב וישם אותה מצבה, כמו"כ בלעו"ז, וכמו שמתחזה לע"א בסקילה כ"ה ג"א ברוחניות שדינו בסקילה רוחניות, וענין ההשתחואה הוא שכמו בגשמיות השתחואה היא הרכנת הראש, כמו"כ כשכופף ראשו ושכלו לדברים הגשמים ה"ז השתחואה רוחניות, כי מה לי אם כופף ראשו בגשמיות או אם כופף שכלו ורצונו להם, ואדרבה ה"ז עבודה היותר גרוע שה"ז בבחי' הפנימיות, הרי ע"יז פוגם נפשו האלקי' כמו ע"י עברו בלאו דלא תשתחזה כו'. ועונשו בסקילה הוא שנעשה לבו כלב האבן לבלי יבין שום דבר רוחני המביא לידי הולדת אהוי"ר. וז"ע טמטום הלב שפי' רש"י שנעשה לבו אטום מלקבל דבר חכמה, וה"ז כמו המצבה שהיא באבן א', שהרי גם הסקילה ה' די באבן אחת כמארז"ל במשנה פ"ו דסנהדרין מ"ד השני נוטל את האבן ונותן על לבו, ובגמ' אבן א' משאוי ב' בנ"א, יעו"ש. אבל ענין המזבח הוא שבנוי מהרבה אבנים וכמ"ש ואם מזבח אבנים. והענין הוא ברוחניות הוא ענין קל"י עמלק דכתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד. דלכאורה יפלא למה תהי' אחריתו עדי אובד הלא הוא הראשית דגוים ולמה לא יהי' כאחד מהן דכתיב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בש' הוי' ולעבדו שכם א', וכתוב ועמדו זרים כו'. אלא שההפרש ביניהם הוא כמו ענין

ע"ד: בגוכתי"ק מנוקד בצירי.
ג"א: כ"ה בגוכתי"ק ובכתי"ק מעתיקים.
והענין הוא ברוחניות הוא: כ"ה בכתי"ק.
ראשית גוים עמלק: במדבר כד, כ.
אז אהפוך אל עמים שפה ברורה: צפני' ג, ט.
ועמדו זרים וכו': ישעי' סא, ה.

ע"ד: בגוכתי"ק מנוקד בצירי.
ג"א: כ"ה בגוכתי"ק ובכתי"ק מעתיקים.
והענין הוא ברוחניות הוא: כ"ה בכתי"ק.
ראשית גוים עמלק: במדבר כד, כ.
אז אהפוך אל עמים שפה ברורה: צפני' ג, ט.
ועמדו זרים וכו': ישעי' סא, ה.

אצבעות ביד וברגל. וע"י שבגוף האדם יש ציור ש' הוי' לכן הוא חומר מוכן לקבל צורת הנפש שציור החומר שבגוף מוכן לקבל צורת הנפש. וע"י בחי' ש' הוי' שבנפש יכול האדם שהוא אדם בגימ' מ"ה לברר גם בחי' מ"ה בעצם, להיות כי ש' הוי' דיודין הוא ע"ב שגבוה מתהו ותיקון, וע' בהגהות לד"ה ראה שבלק"ת מענין אורח כו'.

אמנם הנה כ"ז הוא כשהוא עובד בנפשו אשר ניתן לו בקיום התומ"צ וללכת בדרכי' אשר צונו ה' אלקינו דאל"כ אינו שייך כלל בחי' עבודת ביטול דאהי"ר והתבוננות וביטול דמ"ה (רק בחי' ביטול שלמעלה מן השכל זה שייך אפי' בקשב"ק כו') שהרי צ"ל סו"מ ועש"ט בפו"מ, וכ"ש אם פגם בעברו על מ"ע או בעשותו א' ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם, ויש מצות התלוי' ביו"ד ויש בה' דש' הוי' ואותיות דש' אד', וכמש"א בק"ש אם פגמתי כו' בביטול ק"ש ביו"ד כו' ומעט מעט ה"ה פוגם נפשו עד שנכרת ח"ו. שהרי ישראל מתקשראן באורייתא, ואורייתא בקוב"ה, והקשר הוא בתרי"ג חוטי"ן, וכמשל החבל שהיא שזורה מתרי"ג נימין דקין כן הקשר שישאל מתקשראין הוא ע"י התורה שהיא חבל נחלתו שכלולה מתרי"ג נימין הם תרי"ג מצות, וכאשר עבר על פרט אחד נחסר קשר א' דתרי"ג עד שאחת לאחת נמצא בח' שעבר על כל דרכי התומ"צ ונכרת נפשו אשר היתה קשורה בא"ס חיי החיים כמ"ש בסש"ב. ומה שמקבל חיות ומצליח בעניני העוה"ז זה מחמת שמשלמים לו עבור הטוב שעשה שהרי גם פושעי ישראל מלאים מצות כרמון, ועבור הטוב שהוא משלמים לו בעוה"ז כדי להאבידו לעוה"ב, וכמ"ש ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, דלכאורה יפלא היאך שייך שמשלם לו ומ"מ ה"ז להאבידו, והיינו כנ"ל שהשילום בעוה"ז שיצליח לו בכדי שיהנה גופו הגשמי על כל הטוב אשר עשה, וזה עצמו הוא בעוכרי נפשו להאבידו לעוה"ב כו'. והעצה היעוצה לזה הוא התשובה מעומקא דליבא על כל מה שעשה וגם על כל מה שפגם הן בדבור הן במחשבה, וכ"ש המעשה, להיות מודה ועוזב ואז ירוחם כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה, ומדרכי התשובה. לעורר ר"ר ע"ע על ניצוץ האלקי אשר בקרבו איך שירד מאגרא רמה כמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא והיא חלק אלקה ממעל, והוא ע"י מעשיו הרעים

בס"ד. (בס"ד האזינו, שבת שובה, ל"ב)

שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעוונך, וצ"ל ל' עד הוי' אלקיך דהל"ל אל ה' אלקיך, הנה רש"י ז"ל פי' עד ה' תני בשם ר"מ שובה ישראל בעוד שהוא ה' במדת הרחמים ואם לאו אלקיך במדת הדין, עד די לא תעביד סניגורייא קטיגוריא, והוא מהילקוט בהושע רמז תקל"ב, והיינו לפי שהוקשה לו ל' עד לכן הביא הילקוט הנ"ל. והנה בילקוט אמר שם עוד ר"א בנו של ר"י הגלילי אומר עד ה' אלקיך אומרים ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אם אנו עושים תשובה מי מעיד עלינו א"ל הקב"ה לרעה נעשיתי לכם עד שנאמר (מלאכי ג') והייתי עד ממהר במכשפים ובמנאפים ולטובה איני נעשה לכם עד, הוי שובה ישראל עד ה' אלקיך. והיינו שהוא מפרש תי' עד בא"א שיעשה תשובה עד שה' אלקיך יעיד לך שעשית תשובה.

ולהבין כ"ז וגם להבין תי' עד כו', צלה"ק מ"ש כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ולעיל מני' אמר בהנחל עליון כו' יצב כו' עד כי חלק כו', ופי'

ומה שמקבל חיות ומצליח . . להאבידו לעוה"ב וכמ"ש ומשלם לשונאיו: דברים ז, י. ובפירש"י. וראה חובת הלבבות שער הבטחון פ"ג.
מודה ועוזב ואז ירוחם: ע"פ משלי כח, יג.
אין לך דבר העומד בפני התשובה: ירושלמי פאה א, א. א. זחר חדש בראשית יט, ד.
מדרכי התשובה לעורר ר"ד: ראה תניא פמ"ה. אגה"ת פ"ז.

מאגרא רמה: ראה חגיגה ה, ב.
כמ"ש נשמה שנתתי בי: ריש ברכת השחר.

וע' בהגהות לד"ה ראה שבלק"ת מענין אורח: סה"מ תרכ"ז ע' רח"ט.

וכמש"א בק"ש אם פגמתי: סידור אדה"ז וארז"ל בסדר דקשמעה"ט. וראה זחר ח"ג כט, ב. פע"ח שער ק"ש שעל המטה פ"ב. משנת חסידים מס' השכיבה פ"ו מ"ג. אגה"ת סופ"ז. סה"מ תש"ז ע' 159 ואילך.

ישראל מתקשראן . . בקוב"ה: זחר ח"ג עג, א.

בתרי"ג חוטי"ן, וכמשל החבל . . כמ"ש בסש"ב: ראה אגה"ת פ"ה (צה, ב).

(ראה פירש"י בראשית ג, ח ועוד), ובפשוטו של מקרא אינו מוכן הל' עד ולא אל, לכן מביא פי' המדרש. – המאמר דשנת תשל"ב.
צלה"ק מ"ש כי חלק ה' עמו: האזינו לב, ט.
ולהעיר שבשנת תרל"ב חל שבת שובה בש"פ האזינו. וראה בכ"ז באוה"ת האזינו ע' א'תרס-א. יהל אור ע' תקי (מהרמ"ז על זחר פ' האזינו רפו, סע"ב שקאי על בירור הניצוצים דתהו).

ולעיל מני' אמר בהנחל: שם, ח.

שובה ישראל עד הוי' אלקיך גו': רובו הוא חלק מד"ה בונה ירושלים תרכ"ט. התחלת המאמר מיוסד על אוה"ת האזינו ע' א'תרס-א יהל אור ע' תקי. ההמשך שלאחר"ז בענין תהו ותיקון מיוסד על אוה"ת ויקרא כרך ג, דרושים לפסח ע' תשנ"ס. המאמר דש"ש תשל"ב מיוסד על מאמר זה.

שובה ישראל עד גו': הושע יד, ב.

והיינו לפי שהוקשה לו ל' עד: דמכיון שענינו של רש"י היא לפרש פשוטו של מקרא

רש"י למה כל זאת לפי שהי' חלקו כבוש ביניהם ועתידי לצאת, ומי הוא חלקו, עמו, ומי הוא עמו, יעקב חבל נחלתו, והוא הג' באבות בשלוש זכויות זכות אבי אביו, וזכות אביו, וזכותו, הרי שלשה כחבל הזה שהוא עשוי בשלשה גדילים והוא ובניו הי' לו לנחלה ולא ישמעאל בן אברהם ולא עשו בנו של יצחק. הנה מ"ש לפי שהי' חלקו כבוש זהו ע"ד מי יתן טהור מטמא כו'.

ולהבין זה יובן בהקדם ענין כוונת התהו שהי' בונה ע"מ לסתור ככוונה ואח"כ הי' סותר ע"מ לבנות, שהרי אינו שייך לאמר כלל ח"ו שלא הי' ידוע תחלה שהתהו יסתר, כי היפלא מה' דבר אלא שעשה כן בכוונה, וצ"ל מהו הכוונה בבנין התהו ובשבה"כ דתהו. אך הענין הוא דכתיב אשר ברא אלקים לעשות לתקן וכמארז"ל שכל מה שנברא בש"ב צריכים תיקון אפי' תורמסין צריכין תיקון. והוא כי זה עלה ברצונו ית' שיקבל נח"ר ממעשה התחתונים, ומדוע הוא זה ולמה לו זה אינו ידוע לנו כלל, רק זה ידוע לנו שרצונו בזה. וכתיב בראשית ברא בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית. אמנם בכדי שיהי' ישראל צ"ל תחלה בחי' התהו שהוא המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך כו' וכמשנ"ת בד"ה יו"ט של ר"ה שחל בשבת, וגם בסדר תולדותיהם כן הוא שתחלה הי' שני אלפים תהו, וכל הדורות שהי' בשני אלפים שנה הנ"ל היו כולם הקדמה לדור שני אלפים שקיבלו התורה, ויובן זה ממארז"ל מ"ש עיזי מסגי ברישא והדר אימרי כבריייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר, ולכאורה מה זה נתינת הטעם למה העיזים שסתם עיזים שחורות מסגי ברישא לפי שבבריייתו של עולם הי' ג"כ תחלה ערב, שגם זה יפלא מדוע יהי' הערב תחלה. אלא הענין הוא שאומר לו שבכלליות סדרי ההשתלשלות כן הוא שהדבר העיקרי בא באחרונה, ותחלה קדם לו הטפל. וכמו שאנו רואים בצמיחת התבואה מתחלה צומח הקש והתבן, ואח"כ השיבולת הוא תיק ונרתק הדגן או החיטים, והוא המוץ, שאח"כ זורקין התבן והקש והמוץ ומקבלים התבואה נקי, וכמ"ש המשל במד"ר מענין החיטים והתבן והקש מדיינים זע"ז, אמר תבוא הגורן כו', שנמצא שהגם שהתבואה היא העיקר מ"מ צומח תחלה התבן וקש והמוץ, וכן באילן תחלה צומח האילן והענפים והעלין, ואח"כ הפרי. וכן כשאחד

ע"ד מי יתן טהור מטמא: איוב יד, ד. וראה במד"ר רפ"ט: מי יתן טהור מטמא . . כגון אברהם מתרח כו'. וראה אוה"ת האזינו שם. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשנ"ט. בהקדם ענין כוונת התהו: בהמשך להמאמר שלפנ"ז (כדלקמן בפנים). אשר ברא אלקים לעשות, לתקן: בראשית ב, ג. ב"ר פי"א, ו. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 14. ומדוע . . אינו ידוע לנו: ראה גם לעיל ד"ה גלתה.

בראשית . . בשביל התורה . . ישראל : . . בראשית א, א. ובפירש"י. וכמשנ"ת בד"ה יו"ט של ר"ה: המאמר שלפנ"ז. שתחלה הי' שני אלפים תהו: סנהדרין זו, א. ר"ה לא, א. ויובן זה ממארז"ל מ"ש עיזי מסגי ברישא . . דכתיב ויהי ערב: שבת עז, ב. – בכ"ו ראה אוה"ת דרושים לפסח תשנ"ט. במד"ר מענין החיטים: ב"ר סו"פ פג.

כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם שבחי' זו מורגש כאלו רואה כו'. והיינו כמו שמשגי ומרגיש הטיב כאלו רואה את נפשו המחי' אותו כי מעולם לא ראה את נפשו, מ"מ הנה ידיעה זו מורגשת כאלו רואה ממש. ועד"ז בחי' ממכ"ע ג"כ נראה ונרגש, והיינו שע"כ צ"ל חיות איזה דבר מה מה שמחי' את העולם שהעולם הוא כמו גוף גדול, והקב"ה מחי' את העולם כמו הנשמה שמחי' את הגוף, ומבחי' תוך דבר היינו ממכ"ע צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע. וי"ל כי תוך דבר ז"ע ברה"ע שהם ע"מ, וצ"ל שעיקר המכוון הוא בשביל עשה"ד כי עשרה עשרה הכף כו', שע"מ מכוון כנגד עשה"ד. והיינו כי תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב ובאם לאו יחזור את העולם לתהו. וזהו שארז"ל ברבות אלה תולדות השמים כו' אלה שמות, אלה העדות, אלה בזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בני", ואלה בזכות מי הם עומדים בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים כו'. וזהו בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע שע"י המצות ממשיכים מבחי' סוכ"ע, וזהו בחי' ה' שנפשו.

והוא"ו הוא בחי' מדות בחי' אהבה לאהבה את ה' כי הוא חייך, שכמו שאוהב חיי נפשו, כמ"כ כאשר יתבונן ויבין שאוא"ס ב"ה הוא חיי החיים כמ"ש כי עמך מקור חיים, שמקור החיים הוא עמך, מזה יבוא לבחי' אהבה ותשוקה להיות קשור ודבוק בבחי' אא"ס ב"ה. וה"א אחרונה היא בחי' היראה בזאת יבא אהרן אל הקדש, וזהו ש' הוי' שבנפשו. ובכדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש יש בגוף ג"כ תמונת ש' הוי' שהראש הוא כציור תמונת הוי"ד והגוף הוא כציור תמונת הוא"ו, וה' אצבעות שביד וה' אצבעות שברגל זהו ב' ההיך שבשם הוי', וי"ל שלכן יש עשר אצבעות בידיים ועשר אצבעות ברגלים כמו בש' הוי' במלוי ההי"ן שכל ה"א הוא ב' ההי"ן (ה"ה) לכן במספר האצבעות יש ג"כ עשר

ברכות י, ע"א. מד"ת קג. (הובא ונת' בלקו"ת אמור לא, א ואילך). וראה ספר דרך אמונה. נעתק לעיל בד"ה גלתה הע' המתחלת ממכ"ע . . ע"ד מ"כ. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רסח. עשרה עשרה הכף כו' שע"מ מכוון כנגד עשה"ד: במדבר ז, פו. זהר ח"ג יא, ב. וראה קונטרס ומעין מאמר טז פ"א (ע' 105-6). תנאי התנה הקב"ה . . לתהו: שבת פח, א (וקו"ו ומעין שם). שארז"ל ברבות אלה תולדות . . בזכות אלה העדות: שמ"ר פמ"ח (ע"פ [בראשית ב, ד] אלה תולדות השמים ובראך בהבראם). והוא"ו הוא בחי' מדות: בלקו"ת ומאמרי אדה"א הנסמן בתחלת המא' (וראה גם אגה"ת ספ"ד) מבו' ענין הוא"ו באו"א. וראה לקו"ת ריש פ' ראה יח, ב).

לאהבה את ה' כי הוא חייך: נצבים ל, כ. שכמו שאוהב חיי נפשו: ראה תניא פמ"ד (סג, א ואילך). חיי החיים: ראה יומא ע"א, א. תקו"ז תי"ט (מא, סע"ב) ותס"ט (קטו, סע"א). תניא שם. כמ"ש כי עמך מקור חיים שמקור החיים הוא עמך: תהלים לו, י. יהל אור שם אות ד (ע' קלו). וראה גם סה"מ מלוקט ח"ג ע' עדר. וה"א אחרונה היא בחי' היראה בזאת יבא אהרן אל הקדש: אחרי טז, ג. זהר ח"ג קח, א. וראה גם קו"ו העבודה סופ"ב (ע' 17). בגוף ג"כ תמונת ש' הוי": ראה זהר ח"ב מב, א. ראשית חכמה פ"א (ד"ה עוד נתייחס). אוה"ת בשלח כרך ז' ע' ב'תערב. סה"מ תרכ"ו ע' רכו. תר"ם ע' תצב. סה"מ מלוקט ח"ד ע' עדר.

איש ועצת ה' היא תקום והן בדיבור שלא להיות דבורו ורוח פיו כרצונו וכמ"ש שומר פיו ולשונו כו' והן במעשה להיות עוצם עיניו מראות ברע, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו' בין באיסור בין בהיתר וכמארז"ל קדש עצמך במותר לך והוא בכל שיעור קומה של אדם להשליך נפשו ורצונו מנגד כו'. וביטול זה הוא בבחי' חכמה כי בחכמה אתברירו לברר הטוב מהרע ולבטל רצון הרע מפני הטוב בכח החכמה שבנפש. ולכן ארז"ל לשון קדש כי קדש הוא בחכמה כנודע מענין פ' קדש שבתפילין. וע"י בחי' ביטול זה שבאתעדל"ת שמבטל ומסלק א"ע ורצונו ליבטל אליו ית' ע"י נמשך אתעדל"ע להיות בחי' סילוק עצמות או א"ס ב"ה כבי' שלא יאיר ויתגלה אלא בבחי' צמצום בהעלם אחר העלם בבחי' ישת חשך ולא אור ויהי' גילוי בחי' יו"ד שהוא בחי' חכמה ע"י בחי' יו"ד חכמה שבנפש. וזהו שורש ענין ההמשכה להיות בחי' אנת הוא חכים בחי' חכמה המתגלה בה' בינה ג"ע העליון, ובחי' בית ראשון כו'.

וענין בחי' ה' שבנפש הוא בחי' השגה והבנה להתבונן בגדולת א"ס ב"ה באריכות ההתבוננות להבין דבר מתוך דבר, פ"י תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע הוא בחי' ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב שבכל עת ובכל רגע נמשך המשכה חדשה להחיות ולחדש העולמות מאין ליש, וזהו שאמר הכתוב לעולם ה' דברך נצב בשמים שפי' במד"ת ע"פ זה (ובס"ב בש' הבעש"ט ז"ל) שדבר ה' הוא מאמר יהי רקיע עומד תמיד בשמים להוותו מאין ליש, ואם ה' מסתלק כרגע ה' חוזר לאין ואפס, ועד"ו כל המאמרות כו'. ומתוך דבר זה צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע היינו בחי' א"ס שעז"נ את השמים ואת הארץ אני מלא, אני הוא בחי' א"ס ב"ה עצמותו ומהותו רק שזהו בהעלם שאינו מאיר בגילוי. אך ע"י אריכות ההתבוננות בבחי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע, שע"י ארז"ל מה הנשמה ממלא את

צריך לבקש איזהו דבר מחבירו הנה תחלה מקדים לו הצעות דברים מה שאין זה עיקר המכוון כלל, ואח"כ בא הענין אשר למענו הקדים כל ההקדמה שהציע תחלה, וכן בלידת הולד תחלה נוצר השלי' ואח"כ הולד. וכן עד"ו יובן בענין התהו ותיקון בכלל שעיקר המכוון הוא בחי' התיקון, אך בלתי קדימת התהו אינו שייך בחי' התיקון כלל, ומה גם שע"י קדימת התהו מתעלה התיקון ע"י הבריורים דתהו ויורשים את בחי' אורות דתהו שיאירו בכלים דתיקון.

ונמצא לפ"ז בריאת התהו ה' בשביל הסתירה, היינו שהי' גלוי, וידוע בבחי' ידיעה העליונה שאינה מכרחת הבחירה כלל, שסופן לישבר, שלא יהי' באפשרית הכלים לקבל האור תקיף דתהו, וגם האור א"י להתיישב בכלי, והי' בונה ע"מ לסתור. אמנם כ"ז בבחי' ד"ע דתהו שאינו מכריח הבחירה. וכשברא התהו הנה ע"י רצון המאציל העליון ב"ה כאשר רצה שיהי' בנין התהו ע"י עצמו מצ"ע שהוא כל יכול ובלתי בע"ג, ומצידו גם בגבול יכול להיות בבע"ג, ה' באפשרי להיות קיום בנין התהו והבחירה חפשית. והם מצד היותם דבוקים ביש האמיתי לכן היו בבחי' יש דאנא אמלוך שנק' ב"ן דתהו בכלל, לפי שבכלל כל מלוכה היא ש' ב"ן, ומ"מ היו בבחי' מ"ה בעצם כמשנת' בד"ה יו"ט של ר"ה הנ"ל, ולכן נשברו ונפלו הניצוצות בשבירת הכלים, שלכן צריכים בירור, והי' ג"כ סותר ע"מ לבנות בחי' התיקון בכדי לברר התהו, ושע"י יצא עיקר מטרת כוונתו, שישראל יבררו הניצוצות דתהו וירשו אורות דתהו שיתיישבו לע"ל בכלים כו'. וכדי שיוכלו ישראל בחי' אדם דמ"ה דתיקון, שהוא בחי' מ"ה שבא בגימ' היינו אדם בגימ' מ"ה כו', לברר את בחי' מ"ה בעצם לכן קדמו בבריאת התיקון ג"כ הנשמות דתהו, רק בלתי מתוקנים עדיין. ואז יצא אברהם מתרח שעליו כתיב מי

מרובים וכלים מועטים) הוא החידוש דמאמר זה.

דאנא אמלוך . . כל מלוכה היא ש' ב"ן: ראה ע"ח שער שבה"כ (ש"ט) פ"ז.

ונפלו הניצוצות בשבירת הכלים . . בכדי לברר: ראה ע"ח שער התיקון (ש"ג) פ"א ואילך ובכ"מ. תו"א כו, ג ואילך. אר"ת להרב המגיד נ"ע סנ"א (יח, א), ונת' בד"ה פדה בשלום תשל"ח כסה"מ מלוקט ח"ב ע' ח.

וירשו אורות דתהו שיתיישבו בכלים כו': ראה אר"ת ברכה ע' א'תתנה ואילך. סה"מ תר"ל ע' פח. המשך וככה פס"ח.

הנשמות דתהו רק בלתי מתוקנים: ראה תו"א טז, ג (וביאורו קלט, ג), כו, ג. ד. (לקו"ש ח"י ע' 119 והע' 29). מט, רע"ב. וצ"ע מתניא מה, א"ב. ולהעיר מתו"א נא, ד.

אברהם מתרח . . טהור משמא וכמ"ש בזהר:

ויורשים את בחי' אורות דתהו שיאירו בכלים דתיקון: ראה לקמן בסמוך הע' המתחלת וירשו.

בריאת עולם התהו ה' בשביל הסתירה בונה ע"מ לסתור: ראה ב"ר פ"ג, ז. וראה ל' הגמ' שבת לא, ב. ביאורו להצ"צ ע' שכו (ממבו"ש). לעיל סוף המא' שלפנ"ו הע' המתחלת שארז"ל מלמד שהי'.

ידיעה העליונה שאינה מכרחת הבחירה כלל: ראה לקו"ש בהר מד, ב. תו"ח בראשית ל, ד. ביאורו להצ"צ ח"א ע' רסה ואילך. לקו"ש ח"ה ע' 65.

וכשברא התהו . . מצ"ע שהוא כל יכול ובלתי בע"ג, ומצדו גם בגבול יכול להיות בבע"ג, ה' באפשרי להיות קיום בנין התהו: ראה בד"ה זה דשנת תשל"ב (ע' טו) שזה (שמצדו ית' ה' יכול להיות החיבור דאורות

(קכד רע"א).

פ' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע: ראה תו"א בראשית א, א. וביאורו כסה"מ תרל"ח ע' רכב. ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב ובכל רגע: ברכת יוצר אור. וראה סה"מ ה'ת"ש ע' 122: שזהו לשון תמיד שמורה על מה שהוא בכל רגע ותמיד. (וכדלעיל במאמר שלפנ"ו).

לעולם ה' דברך נצב בשמים שפי' במד"ת: תהלים קיט, פט.

ובס"ב בש' הבעש"ט ז"ל: בשער היחוד והאמונה פ"א (עו, ב). ובאגה"ק ס"י כה (קלח, ב). נעתק בהוספות לכתר שם טוב ס"י נט, וס"י עז בהוצאה חדשה (תשנ"ט).

ומתוך דבר זה צ"ל: = צריך להבין [כלומר שיבין]. וכן לקמן בסמוך.

שע"י ארז"ל מה הנשמה . . כך הקב"ה:

שומר פיו ולשונו: משלי כא, כג.

עוצם עיניו מראות ברע: ישעי' לג, טו. ולא תתורו אחרי לבבכם: במדבר טו, לט.

קדש עצמך במותר לך: יבמות כ, א. ספרי פ' ראה יד, כא. וראה לקו"ש ח"ט ע' 403. ליקוטי פ"י ומ"מ (חטיריק) לאגה"ת פ"ד. סה"מ תר"ס ע' קנג.

קדש הוא בחי' כנודע מענין פ' קדש שבתפילין: ראה זהר ח"ג רנב, ב. רנח, א. סידור עם דא"ח ו, ג.

בחי' בינה ג"ע העליון: ראה לקו"ת במדבר ט, ד. וש"נ.

ובחי' בית ראשון: ראה סה"מ תרכ"ט ע' קצד ואילך.

ההתבוננות להבין דבר מתוך דבר: ראה חגיגה יד, א. וראה תניא פ"ג. אגה"ק ס"ט

יתן טהור מטמא וכמ"ש בזהר, והוא התחיל לברר בא"א (ולא כמו קין שתיקון חטאו וכל הדורות שהיו בכ" אלפים תהו כו'), עד שנגלה לו סוד ה' הוא המילה שנתנה לעשרים דור, ודבר ציוה לאלף דור ה' מתן תורה, היינו בצירוף תתקע"ד דור שנקטמו היינו בחי' התהו, וד"ו דתיקון. וע"י בחי' התורה שפתחה באל"ף דאנכי הוא בחי' הכתר עד שנעשה ה' אלקיך, פי' שגם ש' הוי' יהי' בבחי' אלקיך, שבוה חלוק ש' אלקים מכל השמות כמ"ש בלק"ת, וע"י מ"ת נעשה שגם הוי' יהי' בבחי' אלקיך, והיינו ע"י שפב"פ דיבר ה' עמכם, וידוע כי דבורו של הקב"ה חשיב מעשה ואי' לזאת כמו שע"י דבורו בבחי' ש' אלקים נעשה בנין כל העולם, כן ע"י דבורו של הקב"ה בבחי' אנכי ה', נעשה שם ה' בכל או"א מישראל.

וְזָהוּ שאמר הכתוב כי חלק הוי' עמו שבכל או"א מישראל יש חלק והארה מבחי' ש' הוי' ממש. וביאור ענין זה כי הנה בכל נפשות ישראל יש בחי' אהבה הטבעית המוסתרת ומטבעת בטבע נפשו האלקית שלא להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית', ואין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות המטעה אותו לומר שאעפ"כ עודינו עומד ביהדותו, אבל להיות נפרד מיחודו ית' הרי אפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו על קדו"ש, ולכן ארז"ל שאפי' רשעים מלאים חרטות שנופלים לו הרהורי תשובה מחמת שאינו רוצה להיות נפרד מהקב"ה והוא בלי טעם ודעת, והיינו מחמת טבע נפשו נר הוי' נשמת אדם כנר הדולק שהשלהבת

פקודי רלו, אי"ב. וראה לעיל הע' המתחלת ע"ד מי יתן. וראה לקו"ת חקת נט, ד – ס, א. והוא התחיל לברר: ראה תו"א ר"פ לך. וראה גם לק"ת להאריז"ל ר"פ לך.

ודבר צוה לאלף דור הוי' מ"ת, היינו בצירוף תתקע"ד: דה"א טז. תהלים קה, ח. ב"ר פ"א, א. פכ"ח, ד. שבת פח, ב (ובפירש"י). ילקוט תהלים רמז תתסג. וראה יהל אור עה"פ בתהלים שם. סה"מ תרל"ה ע' רפה. תר"ם ח"א ע' רמה"ו. ח"ב ע' תקצה. וראה גם לעיל ח"א ע' קמ. לקו"ש ח"ה ע' 349.

התורה שפתחה באל"ף דאנכי: ראה לעיל ח"א ע' סא ואילך. וש"נ. עד . . שגם ש' הוי' יהי' בבחי' אלקיך . . כמ"ש בלק"ת: לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, א.

שפב"פ דיבר ה' עמכם: ואתחנן ה, ד. דיבורו אל הקב"ה חשיב מעשה: שבת קיט, ב. ב"ר פמ"ד, כב. וראה אוה"ת שמות ח"ו בתשב ואילך.

והו שאמר הכתוב כי חלק הוי' עמו: הבא לקמן הוא חלק מד"ה בונה ירושלים תרכ"ט,

ע' רצט ואילך. מיוסד לקו"ת פ' תצא ד"ה ולא אבה, לח, ג ואילך. וראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמד ואילך. תרנד ואילך. אוה"ת כי תצא ע' תתקצח ואילך.

אהבה הטבעית המוסתרת: ראה תניא פי"ח (כג, ב ואילך). ושם: מסותרת (וכ"ה בכ"מ). ובלקו"ת שם בתחלה כ': הטבעית המיוסדת ומוטבעת. ואח"כ כ': אלא שהיא מסותרת ומכוסה (כהל' בתניא פי"ט כה, רע"א).

ואין אדם עובר עבירה . . שטות: סוטה ג, א. וראה תניא שם. שערי תשובה ח"א ז, ב ואילך. המשך ההילולא באתי לגני תשי"פ"ג ואילך.

שאפי' רשעים מלאים חרטות: בהמשך מים רבים תרל"ו פ"ה הע' לב מציון כ"ק אדמו"ר ז"ע: „ר"ח שער היראה פ"ג בשם ספר חסידים (מלאים חרטות). בשבט מוסר פכ"ה בשם מרז"ל (כל ימיהם מלאים חרטות). תניא פי"א.

ראה מאמרי אדה"ו הקצרים ע' תקמג. וראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב בתחלתו. נר הוי' נשמת אדם . . שהשלהבת: משלי כ,

כז. וראה זר ח"ג ריח, סע"ב – ריט, רע"א. תניא רפי"ט. ל' רש"י ר"פ בהעלותך.

עולה מאל"י כו' בלי טעם ודעת, אלא שהיא מוסתרת ומכוסה בלבוש שק הוא הגוף הגשמי, וממנו בא הרוח שטות כו', אבל כשמעורר את האהבה עד שתחפץ לצאת מלבושים הרי הוא בא לידי יראת חטא שלא לעבור אפי' על דבר קל של ד"ס, כי חמורים ד"ס יותר מד"ת, ולכן בזקן ממרא שהורה שאין תפילין כדי לעבור על ד"ת אינו נעשה ממרא ע"י, אבל כשהורה לעשות חמש טוטפות כדי לעבור על ד"ס נעשה זקן ממרא, כמשרז"ל במשנה ג' פי"א דסנהדרין.

והענין הוא דהנה יש בחי' סופר וספר וסיפור כו', ספר הוא בחי' תושב"כ, וסופר הוא העושה ומפרש בחי' הספר הוא בחי' תושב"ע"פ א"ח עטרת בעלה, ע' בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה. ובחי' אהבה זו היא בחי' קוצו של יו"ד של ש' הוי', כי הקוין שעל היו"ד פונה למעלה ורומז שהוא נמשך למעלה לא"ס ב"ה שהוא למעלה מגדר ההשגה ולית מח' תפיסא ב"י כלל וקמ"י כולא כלא חשיב, כי אני הוי' לא שניתי כנ"ל, וכך הוא ענין אהבה זו שהיא בלי טעם היא מבחי' או"א"ס שלמעלה מגדר השגה, ולכן היא כשלהבת עולה מאל"י ומעצמה, והרי היא ישנה בכל ישראל והיינו מפני שהיא נלקחה ממקום גבוה מאד נעלה לכך היא בכל לב ישראל, ושרשה מבחי' מל' דא"ס שהוא בחי' עצמיות א"ס ואינו בגדר ההשגה, ולכן היא בלב כל ישראל אף מי שאינו יודע להבין כ"כ בשכלו ובינתו, ולכן קש"י הוא בבחי' רמז בלבד שרומז לא"ס והיא בבחי' רמז בלבד בלי שום תפיסא באות כי לית מח' תב"כ, אלא ברעותא דלבא מקרב איש ולב עמוק, רק שהיא מוסתרת כנ"ל לכן צריך האדם לעוררה כו'.

וענין היו"ד הנה נודע שהיו"ד הוא בחי' נקודא חדא בחי' חכמה כח מה בחי' ביטול, ובעבודה בנפש האדם הוא בחי' בטל רצונך כו' דהיינו לצמצם ולכבוש את כל רצונותיו אשר לא לה' המה הן במחשבה כי רבות מחשבות בלב

וקמ"י כולא כלא חשיבא: זהר ח"א (בהקדמה) יא, ב. ע"פ דניאל ד, לב (כבהמשך תער"ב ח"ב סו"ע תתלו). תניא סו"פ כ"א. ובכ"מ.

אני הוי' לא שנית: מלאכי ג, ו. וראה תניא פ"כ סו"ע כה, ב ואילך.

בבחי' רמז בלבד: ראה גם לקוטי לוי"צ על תניא (אגה"ת) ע' כט, ונת' בלקו"ש ח"ט ע' 416 ואילך.

חכמה כח מה בחי' ביטול: ראה תניא פ"ג. בטל רצונך כו' . . דהיינו לצמצם: פרקי אבות פ"ב מ"ד. וראה אוה"ת בשלח ח"ה ע' ביתקע.

רבות מחשבות בלב איש: משלי יט, כא.

חמורים ד"ס: ראה ברכות ז, ב. עירובין כא, ב. ע"ז לה, א ובפירש"י. ירושלמי ברכות א, ד. שהש"ר פ"א, ב.

סופר ספר סיפור: ספר יצירה בתחלתו. בלקו"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה: דרושים לסוכות פ, ב (נז) גם במאמר שלפנ"ז. דרושים על שה"ש ז, א. קוצו של יו"ד . . ורומז שהוא נמשך למעלה לא"ס: ראה ע"ח שער הכללים פ"ב. פרדס שער כ"ז (שער האותיות) פי"ג. אגה"ת פי"ד (צד, ב). וראה גם סה"ש תנש"א ע' 800 ובהע' 43.

לית מחשבה תפיסא ב"י כלל: ת"ז בהקדמה (פתח אל"י).